

EK-1

GÖNÜLLÜLÜKLE İLGİLİ MEVZUAT VE KURUMSAL UYGULAMA ALANLARI

Güncellenmiş Mevzuat Tarama Tablosu - Temmuz 2026

Tarama kapsamı: 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, bakanlıkların temel teşkilat hükümleri, doğrudan gönüllülüğü düzenleyen başlıca kanun, yönetmelik, yönerge, genelge ve resmi kurumsal uygulamalar. Bu idari planlama ve yazışma amacıyla hazırlanmış bir ön taramadır; hukuki görüş niteliğinde değildir. Uygulama öncesinde mevzuatın güncel metni, yürürlük durumu ve kurumun yetkisi ilgili hukuk birimince teyit edilmelidir.

A. Doğrudan veya Sektörel Gönüllülük Dayanakları

Kurum / alan	Mevzuat veya düzenleme	Madde / hüküm	Gönüllülük bakımından kapsam ve sınırlar	GönüllüyüzBİZ'de geliştirilebilecek alan
Belediyeler	5393 sayılı Belediye Kanunu	m.77	Belediyelerin sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik, kültür ve farklı toplumsal kesimlere yönelik hizmetlerde gönüllü katılım programları uygulamasına imkân verir.	Yerel çevre, kültür, kütüphane, spor, sosyal dayanışma, hayvan refahı, afet hazırlığı ve mahalle gönüllülüğü.
İl Özel İdareleri	5302 sayılı İl Özel İdareleri Kanunu	m.65	İl özel idarelerinin sağlık, eğitim, spor, çevre, trafik, kültür ve sosyal hizmetlerde gönüllü katılım programları uygulamasına dayanak sağlar.	Kırsal gönüllülük, köy hizmetleri, yerel çevre, kültür, sosyal dayanışma ve afet hazırlığı.
Belediyeler ve il özel idareleri	İl Özel İdareleri ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği	RG 09.10.2005 / 25961	Başvuru, çalışma alanı, eğitim, kimliklendirme, kayıt, kurum sorumluluğu, gönüllülerin çalışma usulleri ve kurumlar arası iş birliğini düzenler.	Yerel yönetimlerin ortak standartlarla ilan açması, gönüllü başvurularını yönetmesi ve faaliyet sonuçlarını izlemesi.
İçişleri Bakanlığı / Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü	STİGM teşkilat ve görev düzeni; Sivil Toplum Stratejileri ve Eğitim Dairesi görevleri	Gönüllülüğü teşvik, istatistik ve gönüllü havuzu görevi	Sivil toplum alanında gönüllülüğün teşvik edilmesi, gönüllülük istatistiklerinin tutulması ve gönüllü havuzu oluşturulmasına yönelik çalışmalar STİGM görevleri arasında sayılmıştır. Mevzuat çalışmaları ve sivil toplum stratejileri bakımından merkezî politika aktörüdür.	GönüllüyüzBİZ ile DERBİS/PRODES arasında görev çakışması oluşturmamanın iş birliği, ortak veri tanımları, STK kapasite programları ve mevzuat koordinasyonu.
İçişleri Bakanlığı / AFAD	5902 sayılı Kanun; Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği; Gönüllülerin Sivil Savunma Hizmetlerine Katılma Esasları Yönergesi; AFAD Gönüllülük Projesi	Sektörel afet gönüllülüğü	Gönüllülerin afet yönetiminin farklı aşamalarına katılımı, eğitimle kapasitelerinin geliştirilmesi ve görevlerinin izlenmesi için çerçeve oluşturur. Afet anındaki operasyonel sevk ve koordinasyon AFAD ve yetkili kurumlarda kalır.	Afet öncesi farkındalık ve eğitim duyuruları, aday yönlendirme, tatbikat, lojistik destek ve afet sonrası sosyal iyileşme; görev anında AFAD koordinasyonu.
Adalet Bakanlığı / Denetimli serbestlik	5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu; Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği; Gönüllü Çalışan Uygulama Kılavuzu	Kanun m.22; Yönetmelik m.54	Denetimli serbestlik, yardım ve koruma hizmetlerinde gönüllü kişilerden yararlanılmasına; görev, yetki ve sorumlulukların kurum gözetiminde yürütülmesine imkân verir. Kılavuz başvuru, görevlendirme, gizlilik ve meslekî sınırları somutlaştırır.	Uzmanlık temelli eğitim, psikososyal destek, hukuk, istihdam, meslekî eğitim ve mentorluk ilanları; müdürlük değerlendirmesi ve süpervizyonu zorunlu.
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi; 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ve ilgili ikincil mevzuat	CBK m.65, 68-72	Aile, çocuk, kadın, engelli ve yaşlılar, şehit yakınları ve gaziler ile sosyal yardım alanlarında kamu kurumları ve gönüllü kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyon öngörür; gönüllü kuruluşlarca yürütülen sosyal hizmetlerin ilke, usul ve standartlarının belirlenmesini Bakanlığa verir.	Eğitilmiş ve güvenli sosyal dayanışma, kuşaklar arası destek, erişilebilirlik, sosyal içme ve yönlendirme programları; profesyonel sosyal hizmetin ikamesi yapılamaz.
Sağlık Bakanlığı	1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	m.382 - Gönüllü sağlık hizmeti ve sağlık gözlemciliği	Yetkili gerçek ve tüzel kişilerin sosyal dayanışma amacıyla gönüllü ve ücretsiz sağlık hizmeti sunabilmesini Bakanlık iznine ve sağlık gönüllüsü yetki belgesine bağlar. Hastanelerde hasta karşılama, bilgilendirme, refakat, kişisel bakım ve sosyal ihtiyaç desteği gibi doğrudan sağlık hizmeti olmayan görevlerde sağlık meslek mensubu olma şartı aranmayabilir. Sağlık gözlemciliğine de dayanak verir.	Sağlık okuryazarlığı, hasta karşılama/refakat, sağlıklı yaşam, kan ve kök hücre bağışı farkındalığı ve hizmete yönlendirme; klinik görevler yalnızca Bakanlık izni ve meslekî yetkiyle.
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	2872 sayılı Çevre Kanunu; Çevre Denetimi Yönetmeliği; 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Çevre gönüllüsü statüsü; CBK m.115/1-b	"Çevre gönüllüsü", Bakanlığın seçtiği ve çevre mevzuatına aykırılıkları bildiren teknik bir statüdür; denetim yetkisi yoktur. Ayrıca Bakanlık, çevre eğitimi ve halkın bilgilendirilmesinde bilimsel ve gönüllü kuruluşlarla iş birliği yapabilir.	Mevzuattaki teknik statüden ayrı olarak sıfır atık, iklim farkındalığı, çevre eğitimi ve yurttaş bilimi; teknik çevre gönüllüsü ilanlarında Bakanlık şartları korunmalı.
Orman ve Su İşleri Bakanlığı / Orman Genel Müdürlüğü	6831 sayılı Orman Kanunu; Orman Yangınlarıyla Mücadelede Görev Yapan Gönüllüler Hakkında Yönetmelik	Eğitim, sertifika ve emir-komuta	Orman yangını gönüllülerinin şartlarını, teorik ve uygulamalı eğitimini, sınav/sertifikasını, ekipmanını, görevlerini ve emir-komuta düzenini belirler.	Aday ve eğitim duyuruları, yangın önleme ve orman farkındalığı; sertifikalı saha görevi yalnızca OGM sevk ve idaresiyle.

Kurum / alan	Mevzuat veya düzenleme	Madde / hüküm	Gönüllülük bakımından kapsam ve sınırlar	GönüllüyüzBİZ'de geliştirilebilecek alan
Tarım ve Orman Bakanlığı / hayvanların korunması / yerel yönetimler	5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu; Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliği	RG 13.12.2024	Yerel yönetimlerin sahihsiz hayvanların toplanması ve bakım süreçlerinde gönüllü kuruluşlarla iş birliği yapmasına imkân verir. Yakalama ve tıbbî işlemler veteriner hekim koordinasyonu ve yetkili personel şartlarına bağlıdır.	Sahiplendirme ve farkındalık; hayvanların sosyalleştirilmesi, eğitim ve lojistik destek; yakalama ve tıbbî müdahale yetkisiz gönüllülere verilemez.
Kültür ve Turizm Bakanlığı / halk kütüphaneleri	Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği	m.40	Kütüphane yönetiminin gerekli gördüğü durumlarda gönüllü çalışmak isteyen kişilerden yararlanmasına imkân verir.	Okuma kültürü, etkinlik desteği, dijital arşiv, çocuk-gençlik programları, erişilebilir kütüphane ve kullanıcı yönlendirmesi.
Kültür ve Turizm Bakanlığı / Millî Kütüphane	Millî Kütüphane Gönüllü Okuyuculuk Yönergesi	13.01.2026 tarihli Bakanlık Oluru	Görme engelli kullanıcılar başta olmak üzere erişilebilir yayın hizmetlerinde gönüllü okuyuculuğun usul ve esaslarını düzenler.	Sesli kitap, erişilebilir kültürel içerik ve gönüllü okuyuculuk ilanları; eğitim, kayıt ve telif/kişisel veri kurallarıyla.
Millî Eğitim Bakanlığı	MEB Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği; Sosyal Etkinlik İzinleri Yönergesi; 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Toplum hizmeti ve gönüllü katılım; CBK m.320/1-b	Öğrenci kulüpleri ve toplum hizmeti çalışmalarının gönüllülük, öğretmen gözetimi, kurumlar arası iş birliği, izin ve veli onayı çerçevesinde yürütülmesine imkân verir. Bakanlık, görev alanındaki gönüllü kuruluşlara rehberlik edebilir.	Okul-belediye-kütüphane-çevre-sosyal hizmet ortaklıkları; çocuk koruma, veli izni ve öğretmen gözetimi şartlarıyla.

B. Sivil Toplum Kuruluşlarına İlişkin Genel Mevzuat

STK türü / konu	Mevzuat	Madde / hüküm	Kapsam ve dikkat noktası	GönüllüyüzBİZ bakımından öneri
Dernekler	4721 sayılı Türk Medenî Kanunu; 5253 sayılı Dernekler Kanunu; Dernekler Yönetmeliği	5253 m.10, 13 ve 25	Dernek hizmetlerinin gönüllüler veya yönetim kurulu kararıyla göreve başlatılan ücretliler eliyle yürütülebileceğini açıkça düzenler. Kamu kurumlarıyla ortak projeler ve STK platformları mümkündür. Mevzuat, gönüllünün sigorta, iş sağlığı ve güvenliği, sorumluluk ve şikâyet haklarını bütüncül biçimde düzenler.	Derneklerin kurumsal üyeliği, görev tanımlı ilanları, gönüllü yönetimi eğitimi, ortak kamu-STK programları.
Vakıflar	4721 sayılı Türk Medenî Kanunu; 5737 sayılı Vakıflar Kanunu; Vakıflar Yönetmeliği	Genel vakıf kurumsal çerçevesi	Vakıfların kuruluşu, yönetimi, denetimi ve faaliyetlerini düzenler. Temel vakıf mevzuatında bütün vakıflara uygulanacak ayrıntılı bir bireysel gönüllü statüsü bu taramada tespit edilmemiştir; gönüllülük vakıf senedi, iç düzenleme ve genel hukuk çerçevesinde yürütülür.	Vakıfların görev, eğitim, masraf, veri, güvenlik ve sorumluluk koşulları açıklanmış ilanları; kurumsal politika beyanı teşvik edilmeli.
Sivil toplum platformları	5253 sayılı Dernekler Kanunu	m.2/f ve m.25	Derneklerin vakıf, sendika ve benzeri STK'larla ortak amaç için tüzel kişiliği bulunmayan platformlar oluşturmaya imkân verir.	Platform adına ilan yerine, sorumlu tüzel kişi/kuruluş üzerinden ilan; sorumlu kurum ve veri sahibi açıkça gösterilmeli.
Kamu-STK ortak projeleri	5253 sayılı Dernekler Kanunu; 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun	5253 m.10; 5072 genel ilkeler	Derneklerin kamu kurumlarıyla görev alanına giren konularda ortak proje yürütmesine imkân verir. Kamu kurumlarını desteklemek amacıyla kurulan dernek ve vakıfların kamu kurumlarıyla ilişkilerinde 5072 sayılı Kanunun sınırları gözetilir.	Ortak proje ilanlarında tarafların rolü, kaynak, görev ve veri sorumluluğu açıkça belirtilmeli; kurumsal bağımsızlık korunmalı.
Yardım toplama	2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu; Yardım Toplama Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik	İzin, sorumlu kurul ve hesap verme düzeni	Bağış ve yardım toplama faaliyetlerini düzenler; genel gönüllülük statüsü değildir. Gönüllüler yardım toplama sürecinde görevlendirilecekse yetki, izin, belge ve mali kayıt hükümleri ayrıca uygulanır.	Bağış/yardım toplama içeren ilanlarda izin bilgisi ve sorumlu kuruluş zorunlu alan olmalı; yalnızca "gönüllülük ilanı" yayımlamak izin yükümlülüğünü kaldırmaz.
Türkiye Kızılay Derneği ve özel statülü kuruluşlar	5253 sayılı Dernekler Kanunu m.27/A; kuruluş tüzükleri ve özel mevzuat	Özel kurumsal statü	Özel mevzuat ve tüzük çerçevesinde gönüllü teşkilatlanma ve programlar yürütülebilirler. Kendi dijital sistemleri ve operasyonel düzenleri bulunabilir.	GönüllüyüzBİZ'de ortak ilan/veri entegrasyonu ancak kurumların teknik ve operasyonel sistemlerini ikame etmeyen protokollerle.